

právní síly. Jak to s právní silou delegované legislativy vlastně je? A používá anglické právo vůbec koncept právní síly?

K obyčejovému právu na s. 52 a násl bych měl otázku: Rozlišuje anglické ústavní právo mezi *constitutional customs* (jako součástí *general customs of the Realm*) a *constitutional conventions*? Pokud ano, v čem spočívá rozdíl?

Ke s. 56: Edward Coke byl tak dokonalý ve zpracování svých *yearbooks a reports*, že někdy zpětně přepisoval své vlastní dřívější rozsudky, aby při jejich pozdější publikaci obhájil své pozdější právní názory (např. ve známé kauze dr. Bonhama). Tolik pokud jde o „spolehlivost“ tohoto význačného právníka...

4.

Protože práce je v převážné většině popisná, autorovy myšlenky můžeme najít především v úvodu a závěru. V úvodu na s. 2 nalezneme poněkud odvážné tvrzení, že díky globalizaci „dochází k postupnému sblížení právních kultur.“ Mohl by autor uvést nějaké důkazy pro toto tvrzení? Ačkoli lze možná souhlasit s tím, že mnohé právní kultury docilují za použití různých pojmových struktur podobných výsledků, je zároveň pravděpodobné, že pojmové struktury různých právních kultur jsou nadále svébytné. Pro relativně sofistikovanou argumentaci, že k žádnému sblížení nedochází, viz dodnes hojně citovanou práci Pierra Legrand, *European Legal Systems are not Converging*, International and Comparative Law Quarterly, 1996.

5.

Obecně diplomovou práci hodnotím jako zdařilou a doporučuji k obhajobě.

V Plzni dne 3. 2. 2014

Michal Šejvl

Na s. 34 autor píše, že Evropský soudní dvůr aplikuje „komunitní“ právo. Ale po Lisabonské smlouvě neaplikuje ani „komunitní“, ani „komunitární“ právo, ale unijní právo.

Schéma na s. 35 je poněkud zmatené: Nevím, proč je ESD postaven nad civilní soudy; pokud by autor vycházel z doktríny práva EU, pak by ESD musel být postaven i nad trestními soudy (neboť ESD cestou předběžných otázek zasahuje i do trestních věcí – viz např. známá rozhodnutí ve věci Factortame).

Na s. 36 z autorova představení precedentu může čtenář nabýt dojmu, že *ratio decidendi* je jakousi obecnou právní normou, zatímco *obiter dictum* je tím, co se v rozhodnutí týká faktů konkrétního případu. Osobně bych tvrdil spíše něco jiného: *ratio decidendi* nemusí být vůbec obecné, protože jde o důvod, proč byl nějaký konkrétní případ rozhodnut tak, jak byl rozhodnut, a aplikuje se na další podobné případy. *Obiter dictum* může být naproti tomu obecné, protože může jít o úvahy soudu třeba o tom, proč je dobré/spravedlivé/rozumné, aby *ratio decidendi* bylo zrovna takovéto. Bylo by dobré, kdyby si autor vedle abstraktních úvah o precedentech sám také nějaké precedenty přečetl a ukázal pak v práci, jak se *ratio* hledá. Např. v klasické věci Donoghue v. Stevenson (kde šlo o škodu na zdraví, kterou byl povinen nahradit majitel kavárny, jenž podal zákaznici nápoj, po němž se jí udělalo špatně, byť on tento nápoj nevyrobil a právní povinnost neporušil) je *ratio* nejspíše to, že až nastane podobný případ (nápoj v restauraci, možná jídlo v restauraci, ale již nevíme, zda třeba i vadný elektrický přístroj zakoupený v obchodě), rozhodneme stejně, zatímco *obiter dictum* jsou úvahy soudu o tom, proč bylo dobré/spravedlivé rozhodnout v daném případě o náhradě škody majitelem kavárny, když neporušil právo, tedy úvahy o vhodnosti *strict liability* (objektivní odpovědnosti).

Na s. 37 mu není příliš jasné, jak chápe autor *overruling*. Jestliže je precedens pramenem práva, nemůže přece nastat to, že by precedens byl „nesprávnou aplikací práva dřívějším soudem“, jak píše autor – v precedentu přece nejde o aplikaci práva, ale o jeho vytváření. Pokud to myslí tak, že vyšší soud zruší rozhodnutí nižšího soudu, pak rozhodnutí nižšího soudu není přece precedentem, protože nižší soudy v zásadě precedenty netvoří.

Na s. 42 hovoří autor o tom, že mezi členy Sněmovny lordů jsou nadále ještě *law lords*. Ti se však stali od r. 2009 členy Nejvyššího soudu (jak autor píše na s. 24, kde uvádí nesprávné datum 2005, kdy byl sice přijat *Constitutional Reform Act*, ale Nejvyšší soud sám vznikl až v r. 2009). Tamtéž autor kategoricky tvrdí, že v Anglii neexistuje soudní kontrola ústavnosti zákonů. Na první pohled to je sice pravda, ale od účinnosti *Human Rights Act* mohou určité soudy ve Velké Británii deklarovat i zákony jako nekompatibilní s Evropskou úmluvou o lidských právech, což znamená jejich neaplikovatelnost. To se již ústavnímu soudnictví velmi blíží.

Na s. 47 se autor (snad poprvé) pouští do samostatné úvahy, jak mohou soudci zjišťovat úmysl Parlamentu. Tento úmysl přitom chápe jako nějaký skutečně existující úmysl, což je poněkud zvláštní – v Anglii stejně jako na kontinentu je úmysl zákonodárce (pokud není přímo vyjádřen v důvodové zprávě či *explanatory note*) konstrukcí interpreta, který vždy musí počítat s „mýtem racionálního zákonodárce“, i kdyby se reálný zákonodárce vyjadřoval třeba jako idiot.

Na s. 48 si autor protiřečí: Na jedné straně tvrdí, že podle *literal rule* „musí být doslovný význam zákona zachován, i v případech, kdy je nesmyslný,“ zatímco *golden rule* se použije, „pokud by aplikace literárního pravidla vedla k absurdnímu výsledku.“ Pokud by totiž platilo, že doslovný výklad má vždy přednost, i když je nesmyslný, nemohli bychom použít nikdy *golden rule*, protože to použijeme až tehdy, je-li doslovný výklad absurdní, tedy nesmyslný. Jak to se vztahem těchto dvou interpretačních pravidel je?

Na s. 50 autor píše, že delegovaná legislativa „má stejnou právní sílu a účinky jako zákony. Nesmí zákonům ovšem odporovat.“ To je podivné: Když něco nesmí odporovat zákonům, má to většinou nižší právní sílu, protože jedním ze znaků právní síly je to, že předpisům jisté právní síly nemohou odporovat předpisy nižší